

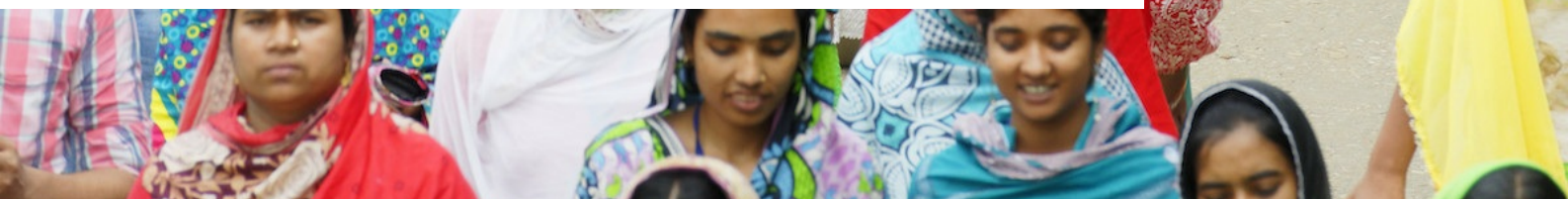

Lillestrøm kommune

Rapportering offentlige anskaffelser 2022

for offentlig sektor (ikke omfattes av åpenhetsloven)

□

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltning av felleskapets ressurser skal offentlige virksomheter gå foran og ha et sirkulært og bærekraftig forbruk, og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) vil gi offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelse som følger av anskaffelseslovens §5 om å respektere menneskerettighetene. I følge Oslo Economics Konsekvensutredning av lovforslaget om åpenhetsloven, så oppfylder bedriftsmedlemmer i Etisk handel Norge åpenhetslovens krav om redegjørelse for aktsomhetsvurderinger og langt på vei informasjonsplikten. Et viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det nasjonale kontraktsvilkåret for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter, som er utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel og jobbe aktivt for å ivareta mennesker, samfunn, miljø og dyrevelferd. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der grunnleggende menneskerettigheter er en viktig komponent på lik linje med pris, miljø, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at bare seriøse leverandører tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø eller klima eller bidrar til korrupsjon.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel og aktsomhetsvurderinger på et definert basisnivå. Rapporten for offentlig sektor gjelder anskaffelser og rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet.

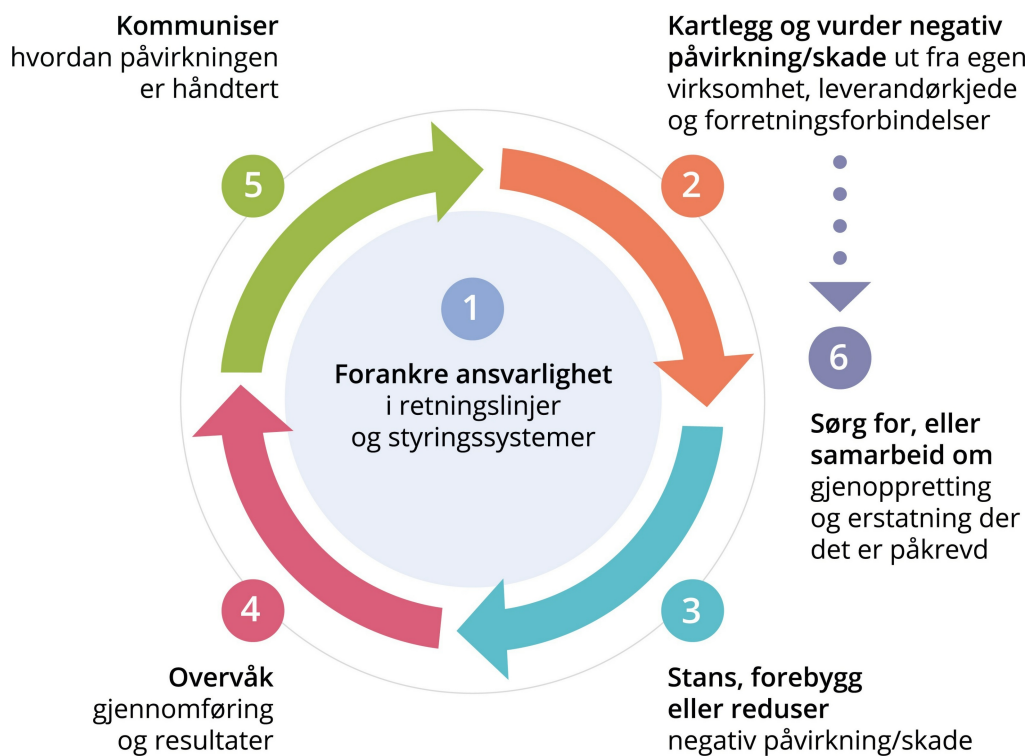

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Rapportering på aktsomhetsvurderinger med hensyn til mennesker, samfunn og miljø

Årsrapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger utelukker ikke at en virksomhet har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Metoden for aktsomhetsvurderinger er godt egnet til å bistå virksomheter til å opptre ansvarlig gjennom å kartlegge og håndtere risiko for negative påvirkninger og skade forårsaket av egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser, med hensyn til grunnleggende menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Det vil, basert på hvor i leverandørkjeden en virksomhet befinner seg, naturlig være ulik grad av delaktighet innenfor de ulike trinnene, men enhver virksomhet har plikt til å utøve ansvarlighet innenfor de ulike trinnene. Ansvarlighet i denne forbindelse for offentlig sektor baseres i stor grad på virksomhetens egen forankring, systemer og rutiner, egne vurderinger i forhold til risiko (basert på anerkjente kilder og egen kompetanse/erfaring), oppfølging av leverandør/kontrakt, kommunikasjon med berørte parter og samarbeid/bidra/påse sammen med leverandør om forbedringer/avvikshåndtering. Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet på prinsipperklæringen om bærekraftig forretningspraksis med bruk av aktsomhetsvurderinger. Offentlige oppdragsgivere/virksomheter forplikter seg til å arbeide aktivt for samme mål innenfor det handlingsrommet loven til enhver tillater. I henhold til første pilar i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) har det offentlige et juridisk ansvar for å beskytte menneskerettighetene gjennom å utføre aktsomhetsvurderinger både i egne organer, i eierskap og i offentlige anskaffelser.

Denne årsrapporten er delt inn i kapitler basert på OECDs aktsomhetsvurderingsmodell, samt hensyntar de fire fasene av anskaffelsesprosessen for offentlig sektor. Anskaffelsesprosessen består av; 1. forankring, 2. planlegging, 3. gjennomføring og 4. oppfølging. De fire fasene er beskrevet i parentes i innholdsfortegnelsen under de seks trinnene i OECDs aktsomhetsmodell.

Forord av daglig leder

Offentlige anskaffelser er et viktig strategisk verktøy for Lillestrøm kommune som skal bidra til at kommunen etterspør varer og tjenester som er produsert etter høye etiske og sosiale standarder. Det er derfor nedfelt i Lillestrøm kommunes anskaffelsesstrategi at kommunen skal ta aktivt samfunnsansvar ved kjøp av varer og tjenester. Lillestrøm kommune skal være ambisiøs og ledende på området, og skal være villige til å betale mer for å sikre at vi mottar bærekraftige og samfunnsansvarlige leveranser.

For å få bistand til å nå ambisjoner og mål i kommunens anskaffelsesstrategi er Lillestrøm kommune medlem i Etisk handel Norge. Det pågår videre et kontinuerlig arbeid med å øke den interne kompetansen på området, slik at vi kan stille gode krav, og gjennomføre oppfølging av disse.

Økt kompetanse gjør oss også bedre i stand til å kartlegge våre leverandørkjeder når det gjelder prioriterte høyrisikoprodukter. Vi skal ha tett dialog med leverandørmarkedet, for slik å redusere risikoen for brudd på grunnleggende menneskerettigheter i størst mulig grad. Dette innebærer at vi må prioritere våre ressurser, og fokusere på produktområder hvor risikoen vurderes som høyest.

I tråd med kommunens målsetning knyttet til oppnåelse av FNs bærekraftsmål, vil kommunen fortsette å ha fokus på samfunnsansvar i våre anskaffelser, og på den måten vise solidaritet med mennesker som produserer varer og tjenester for oss andre steder i verden.", "quotation": "Lillestrøm kommune skal være ambisiøs og ledende på området, og skal være villige til å betale mer for å sikre at vi mottar bærekraftige og samfunnsansvarlige leveranser.

" Lillestrøm kommune skal være ambisiøs og ledende på området, og skal være villige til å betale mer for å sikre at vi mottar bærekraftige og samfunnsansvarlige leveranser. "

Trine Myrvold Wikstrøm
Kommunedirektør

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Lillestrøm kommune

Adresse hovedkontor

Jonas Lies gate 18

Antall ansatte

6 000

Navn, tittel og tlf.nr. for kontaktperson for rapporten

Elise Marifjæren Gundersen, innkjøpsrådgiver med fagansvar for etisk handel, 996 20 646

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

elise.gundersen@lillestrom.kommune.no

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Kommunen er organisert i følgende stab og tjenesteområder:

- Digitalisering
- Helse og mestring
- Kultur, Miljø og Samfunn
- Oppvekst
- Organisasjon og utvikling
- Økonomi

Det er fem ledernivåer i kommunen.

Kommunen har gjennom sin digitale satsning utstrakt bruk av Microsoft Teams og Yammer. I tillegg satses det på økt bruk av innbyggerdialog ved at kommunen eksempelvis har satt seg mål om at innbyggerne i størst mulig grad skal kunne benytte selvbetjeningsløsninger for å løse sine behov. Videre er det viktig at kommunen oppleves som åpen og tilgjengelig, med digitale løsninger som er lette å bruke.

Informasjon om anskaffelser/avtaler

Samlet verdi innkjøp av varer og tjenester i rapporteringsåret (NOK)

2 000 000 000

Totalt antall aktive anskaffelser/avtaler i rapporteringsåret

145

Oppgi antall avtaler hvor det har vært gjennomført kontraktsoppfølging under rapporteringsåret

5

Mål og fremdrift

MÅL OG FREMDRIFT I RAPPORTERINGSÅRET

1

Innkjøpsseksjonen skal foreta en årlig risikovurdering for å identifisere grad av risiko for brudd på menneskerettigheter.

Denne vurderingen skal resultere i identifikasjon av hvilke eksisterende rammeavtaler, samt nye konkurranser, som skal ha ekstra fokus på samfunnsansvar og prioriteres.

Mål:

For 2022 var målet å følge opp tre rammeavtaler, og ha ekstra fokus på samfunnsansvar i fire nye anskaffelser.

I tillegg gjennomfører byggherre- og innkjøpsseksjonen felles risikovurdering for hvilke konkurranser og avtaler som skal ha særskilt fokus på oppfølging av seriøsitetsbestemmelsene.

Innkjøpsseksjonen har gjennomført kontraktsoppfølginger på tre prioriterte kontrakter i 2022.

Status:

Hva gjelder nye anskaffelser i rapporteringsåret er målet nådd. Det nevnes dog at en av de prioriterte anskaffelsene ikke er ferdigstilt i januar 2023.

Felles møte mellom byggherrefunksjonene og innkjøpsseksjonen har resultert i at både vurdering og oppfølging av seriøsitetsbestemmelsene har blitt satt i system. Videre har samarbeidet medført at samtlige av kommunens byggherrefunksjoner i større grad deler erfaringer og kompetanse.

2

Mål:

Lillestrøm kommune har god kompetanse og bevissthet innen samfunnsansvar.

Innkjøpsseksjonen har hatt fokus på å tilegne seg kunnskap på området. Det er vurdert som viktig at det legges et godt grunnlag, og at det settes realistiske mål.

Status:

Videre har kommunens kontaktperson hatt fokus på en helhetlig og strategisk tilnærming til tematikken, og vil fortsette dette arbeidet i 2023.

3

Mål:

Lillestrøm kommune har god kompetanse og bevissthet innen samfunnsansvar.

Det har blitt gjennomført opplæringstiltak på hvordan å sikre dyrevelferd i anskaffelser for seksjonen.

Status:

Utvalgte ansatte på seksjonen har gjennomført kurs på hvordan oppstille gode tildelingskriterier innenfor etikk. Videre har det blitt avholdt fagmøter på seksjonen hvor etiske tildelingskriterier og juridiske vurderinger knyttet til dette har vært tema.

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Innkjøpsseksjonen skal ha god kompetanse og bevissthet innen samfunnsansvar.

2

Innkjøpsseksjonen skal foreta en årlig risikovurdering for å identifisere grad av risiko for brudd på menneskerettigheter.

Denne vurderingen skal resultere i identifikasjon av hvilke eksisterende rammeavtaler, samt nye konkurranser, som skal ha ekstra fokus på samfunnsansvar og prioriteres.

For 2023 er målet å følge opp tre rammeavtaler, og ha ekstra fokus på samfunnsansvar i fem nye anskaffelser.

3

Kommunen skal ha fokus på en helhetlig og strategisk tilnærming til etisk handel, og vil fortsette dette arbeidet i 2023. Kommunen skal stille målrettede kvalifikasjonskrav, kontraktsvilkår og videreutvikle vår kompetanse på etiske tildelingskriterier i prioriterte vareanskaffelser. Det er også et mål å øke andelen anskaffelser med etisk handel som enten kvalifikasjonskrav, kontraktsvilkår og/eller tildelingskriterier.

4

Innkjøpsseksjonen skal utvikle metoder, maler og verktøy for effektiv oppfølging av etiske krav.

1

Forankring av ansvarlighet i virksomheten

Forankring av bærekraft i virksomheten handler om å ha relevante strategier, planer, policy og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger i anskaffelser som er vedtatt av ledelsen.

For en offentlig virksomhet vil det bl.a. bety å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er risiko for brudd på slike rettigheter, i tråd med §5 i Loven om offentlige anskaffelser (LOA). Det betyr også at anskaffelsesstrategi/policy og handlingsplaner omhandler bærekraft. Sentralt i dette er virksomhetens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Det vil bla. si å ha strategier og planer for hvordan virksomheten identifiserer og håndterer virksomhetens negative påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø i hele leverandørkjeden. Gjennom å håndtere dette på en god måte bidrar virksomheten til oppnåelse av bærekraftsmålene.

Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og i denne forbindelse også oppfølging av leverandørenes aktsomhetsvurderinger, bør være en integrert del av virksomhetens anskaffelsesprosess. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Forankring: Anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.lillestrom.kommune.no/politikk-og-administrasjon/for-vare-leverandorer/innkjopsstrategier/>

1.A.2 Hvordan er anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Anskaffelsesstrategien er forfattet av innkjøpsseksjonen i Lillestrøm kommune, med utgangspunkt i kommunens mål og verdier. Strategien har vært på høring internt i kommunen innenfor alle kommunalområdene, samt vært på høring hos tillitsvalgtapparatet, og er endelig vedtatt av kommunestyret.

Det er kommunedirektøren som har det overordnede ansvaret for gjennomføringen av anskaffelsesstrategien.

1.B Forankring: Organisering, internkommunikasjon og kompetanse

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis organisert i virksomheten, og hvorfor?

Jamfør vedlagte organisasjonskart er innkjøpsseksjonen delt i tre fagområder. Innkjøpsseksjonen har det overordnede ansvaret for bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser. Innkjøpsseksjonens ansvarsområder er fordelt på flere ansatte, og den ansatte som har fagansvar for etisk handel og aktsomhetsvurderingene, jobber i området Konkurranselov og avtale. Ansvaret for implementeringen ligger imidlertid hos innkjøpsrådgiverne og kontraktsforvalterne på seksjonen.

Fagansvarlig for etisk handel på innkjøpsseksjonen er en pådriver for arbeid knyttet til aktsomhetsvurderinger. Den ansvarlige har også ansvar for å utvikle styringsdokumenter som strategier og planer, og implementere etiske krav og kriterier i kommunens anskaffelser.

1.B.2 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å arbeide med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser og følge opp dette hos leverandører?

Innkjøpsrådgivere og kontraktsforvalterne oppfordres til å delta på kurs i regi av Etisk Handel Norge, og det legges opp til kunnskapsdeling i seksjonen slik at vi kan lære av hverandre og tidligere praksis.

Det er fremdeles behov for kompetansehevende tiltak, både internt på seksjonen, men også hos våre leverandører. Det planlegges for å identifisere ulike tiltak som kan møte behovet i 2023.

1.C. Forankring: Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

I Lillestrøms kommuneplan fremgår at utviklingen i kommunen skal bygge på FNs bærekraftsmål. Det er videre forankret i Lillestrøm kommunes anskaffelsesstrategi at kommunen aktivt skal ta samfunnsansvar gjennom å kjøpe varer og tjenester som er produsert etter høye etiske, sosiale og miljømessige standarder. Lillestrøm kommune skal være ambisiøse og ledende på disse områdene, og skal være villige til å betale mer for å sikre at vi mottar bærekraftige og samfunnsansvarlige leveranser.

Arbeidet med samfunnsansvar, herunder etisk handel og miljø, er videre forankret i Strategi for grønne innkjøp, Standard kontraktsvilkår for varer og tjenester, Lillestrøm kommunes seriøsitetsbestemmelser.

1.D Forankring: Partnerskap og samarbeid med leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørkjeden?

Innkjøpsseksjonen har ulike virkemidler for å tydeliggjøre ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørkjeden.

Før konkurranser gjennomfører vi markedsdialog med relevante leverandører for å få kunnskap om utvikling i markedet, og få kjennskap til hvor strenge krav som kan stilles i den forestående konkurransen.

I alle vareanskaffelser benytter vi DFØs kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden. I alle våre bygg- og anleggsanskaffelser stiller vi krav til leverandørens aksept for kommunens seriositetsbestemmelser, samt at disse gjennomgås med valgte leverandør på oppstartsmøtet. For rapporteringsåret har vi også gjennomført konkurranser hvor vi har tildelt på etiske kriterier.

Når leverandør er valgt, avholdes et oppstartsmøte hvor det gjennomgås konkrete kontraktskrav og forventninger for avtaleperioden, herunder forventninger hva gjelder kontraktskrav knyttet til samfunnsansvar.

Det avholdes årlige statusmøter med våre leverandører, det tas stikkprøver for å sikre at kontraktskravene etterleveres, og vi benytter egenrapporteringskjemaer som våre leverandører fyller ut.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser under rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Lillestrøm kommune har erfart at det er svært stor variasjon når det gjelder modenhet mellom ulike markeder, og ulike typer leverandører. Dette har medført at markedsdialog i forskjellige former brukes i flere anskaffelser enn tidligere, slik at vi er bedre i stand til å finne riktig nivå krav og kriterier i våre konkurranser.

Videre har vi erfart at det krever god kompetanse og erfaring både på det å gjennomføre risikovurderinger, tildele på etikk, stille gode kontraktskrav, og å følge opp kontraktene. Erfaringene gjør at vi ser viktigheten av å ikke bite over for mye, men heller prioritere ressursene til de anskaffelsene og kontraktene hvor risikoen vurderes som høyest. I forlengelsen av dette, er vi nå bedre i stand til å sette oppnåelige mål, finne riktig innslagspunkt, og øke kompetansen vår der det er behov.

Ovennevnte har per tidspunkt ikke medført endringer i kommunens anskaffelsesstrategi, men det vil vurderes mulige tillegg/endringer for neste rapporteringsår. Videre vil ovennevnte ha betydning når vi skal revidere og utforme ny anskaffelsesstrategi for neste perioden.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning eller skade på, mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden.

For offentlig sektor vil det være vesentlig å foreta denne type kartlegging i flere faser av en anskaffelsesprosess. Først overordnet i planleggingsfasen og deretter i konkurransegjennomføringen. Virksomheten må i planleggingsfasen tilegne seg overordnet kunnskap om risikobildet for de aktuelle produkter/tjenester som inngår i anskaffelsen. Deretter, ut fra grad av risiko, tilpasse videre dialog, krav, kriterier og oppfølging mot aktuelle tilbydere/leverandører (konkurransegjennomføring).

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø må også inngå i kontraktsoppfølgingen for å redusere og forebygge risiko for menneske, samfunn og miljø. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av tilbydere/leverandører er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 Risikokartlegging

For å identifisere risiko for mulig brudd på arbeidstakerrettigheter, miljø og samfunn benytter Lillestrøm kommune i all hovedsak DFØs høyrisikoliste. Høyrisikolisten henter informasjon fra rapporter og undersøkelser som er utarbeidet av ILO. Andre relevante kilder som kan nevnes er US Department of Labour, US State Department sine landrapporter, samt at vi samarbeider med andre fagmiljøer og kommuner.

Lillestrøm kommune gjør følgende for å identifisere risiko for mulig brudd:

Før kontrakt:

- Identifiserer kommende anskaffelser hvor det er høy risiko for brudd, og hvor vi skal ha ekstra fokus på miljø og/eller etikk. Til dette benytter vi DFØs høyrisikoliste, og eventuell sparring med rådgiver fra Etisk Handel Norge.
- I de anskaffelsene som blir utpekt med høy risiko gjennomføres markedsdialog med sikte på å kartlegge hva som er riktig nivå for krav og kriterier knyttet til miljø og etikk. Vi innhenter også erfaringer, hvis mulig, på gode tildelingskriterier, særlig innenfor etikk.

Etter inngåelse av kontrakt:

- Identifiserer hvilke kontrakter hvor det er høyest risiko for brudd, og som skal følges ekstra opp med tanke på miljø og etikk. For disse kontraktene benyttes eksempelvis Etisk handel Norges verktøy for risikovurdering for å etterspørre informasjon om leverandørkjede på konkrete produkter, og det gjennomføres andre stikkprøver på oppfyllelse av kontraktskrav.
- Det gjennomføres status- og kontraktsoppfølgingsmøter med nåværende leverandører for å få bedre innsikt i leverandørkjedene
- Egenrapportering fra nåværende leverandører vedrørende etterlevelse av sosiale kontraktsvilkår i deres leverandørkjeder

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

1

I hvilke type anskaffelser	Arbeidstøy, tekstiler og verneutstyr
Ant. leverandører på avtalen	2
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Ja

Anvendt ved tildeling av kontrakt	Ja
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

2

I hvilke type anskaffelser	Frukt og grønt, storhusholdning
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Ja
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

3

I hvilke type anskaffelser	Leker og formingsmateriell
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

4

I hvilke type anskaffelser	Løst inventar til Kvartal 1
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei

Anvendt som kontraktsvilkår	Ja
-----------------------------	----

5

I hvilke type anskaffelser	Løst inventar til Sophie Radich Ungdomsskole
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 List opp virksomhetens prioriterte risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Relatert tema	Geografi
Fare for brudd på menneskerettigheter i produksjon av tekstiler og arbeidstøy.	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnarbeid Lønn	Bangladesh Kina India Pakistan
Fare for brudd på menneskerettigheter i produksjon av IKT- og AV-utstyr.	Tvangsarbeid Barnarbeid Helse, miljø og sikkerhet Marginaliserte befolkningsgrupper	Globalt
Fare for brudd på menneskerettigheter i produksjon av møbler.	Tvangsarbeid Barnarbeid Diskriminering Helse, miljø og sikkerhet	Globalt
Risiko for brudd på menneskerettigheter og skadevirkninger på miljøet i landbrukssektoren.	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnarbeid Helse, miljø og sikkerhet Lønn Miljø	Chile Colombia Costa Rica Ecuador Israel Sør-Afrika

2.A.4 Beskriv prioriterte risikoområder og bakgrunn for prioriteringen av disse. Beskriv hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med. Beskriv videre også om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Prioriterte risikoområder i rapporteringsåret er tekstiler, frukt og grønt (inkl. egg), IKT- og AV-utstyr og møbler (skinnprodukter).

I vurderingen av hvilke risikoområder vi skulle prioritere ble det sett hen til DFØs høyrisikoliste, som bygger på anerkjente kilder.

I anskaffelsesprosessen har det blitt gjennomført markedsdialog for å finne passende nivå for kontraktskrav. Videre er det blitt tildelt på etikk i to anskaffelser.

I avtaleoppfølgingen har utvalgte leverandører blitt bedt om å redegjøre for sin leverandørkjede og sporbarhet på komponentnivå, hvor det basert på DFØs høyrisikoliste er høy risiko for brudd, sammenholdt med at kommunen kjøper store volum av produktet.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte.

For offentlig sektor vil kartleggingen bl.a. innebefatte å benytte informasjon, kunnskap og dokumentasjon som leverandør innehar. Leverandør skal inneha oversikt over bl.a. risiko på land- og sektornivå og kunnskap om hvordan prioritere basert på mest vesentlig negativ påvirkning mennesker, samfunn og miljø. Dog må virksomheten selv gjøre sine innledende vurderinger på risiko og prioritering av dette.

Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres.

Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne strategier, policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stans, forebygg eller reduser (planlegging, gjennomføring og oppfølging)

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Fare for brudd på menneskerettigheter i produksjon av tekstiler og arbeidstøy.
Overordnet mål :	Sikre at kommunens leverandører av tekstiler og arbeidstøy har kontroll i sine leverandørkjeder og har gode systemer for å avdekke eventuelle brudd.
Status :	Anskaffelsen ble gjennomført i rapporteringsåret, og det ble stilt ambisiøse sosiale kontraktskrav, samt tildelt på etikk.
Mål i rapporteringsåret :	Stille gode og gjennomførbare kontraktskrav og tildelingskriterier i anskaffelse av rammeavtale for levering av arbeidstøy, verneutstyr og tekstiler.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Det ble i anskaffelsen stilt som kvalifikasjonskrav at leverandøren har et kvalitetssikringssystem for etisk handel. Videre ble det tildelt på etisk og ansvarlig handel hos leverandør. I tillegg ble det stilt kontraktskrav om sosial dialog i leverandørkjeden som leverandøren skal rapportere på årlig.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

For det kommende året skal vi gjennomføre kontraktsoppfølging av inngått avtale, og i det arbeidet sikre at samtlige kontraktskrav oppfylles av våre leverandører.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Fare for brudd på menneskerettigheter i produksjon av IKT- og AV-utstyr.
Overordnet mål :	Sikre at kommunens leverandører av IKT-utstyr har kontroll i sine leverandørkjeder, god sporbarhet, og har gode systemer for å avdekke eventuelle brudd.
Status :	Vi har hatt skriftlig korrespondanse med våre leverandører, og bedt dem inngi informasjon om underleverandører/produsenter så langt ut i leverandørkjeden som mulig, for utvalgte produkter. Det er også gjennomført leverandørmøter.
Mål i rapporteringsåret :	Gjennomføre god og intensiv kontraktsoppfølging for våre leverandører av IKT-utstyr.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Det ble ikke rapportert om avvik.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Lillestrøm kommune skal i 2023 anskaffe ny rammeavtale for levering av IKT- og AV-utstyr og vil i anskaffelsen ha fokus på å stille gode etiske og sosiale kontraktsvilkår, og tildele på etikk.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Fare for brudd på menneskerettigheter i produksjon av møbler.
Overordnet mål :	Sikre at kommunens leverandører av kontormøbler har kontroll i sine leverandørkjeder, god sporbarhet, og har gode systemer for å avdekke eventuelle brudd.
Status :	Vi har hatt skriftlig korrespondanse med våre leverandører, og bedt dem inngi informasjon om underleverandører/produsenter så langt ut i leverandørkjeden som mulig, for utvalgte produkter. Det er også gjennomført leverandørmøter.
Mål i rapporteringsåret :	Gjennomføre god og intensiv kontraktsoppfølging for vår leverandører av kontormøbler.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Det ble ikke rapportert om avvik.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Fortsette god og intensiv kontraktsoppfølging på vår rammeavtale.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Risiko for brudd på menneskerettigheter og skadevirkninger på miljøet i landbrukssektoren.
Overordnet mål :	Sikre at kommunens leverandører av frukt og grønt har kontroll i sine leverandørkjeder og har gode systemer for å avdekke eventuelle brudd.
Status :	Anskaffelsen ble gjennomført i rapporteringsåret. Det ble stilt ambisiøse sosiale kontraktskrav som leverandøren skal rapportere på, samt tildelt på etikk.
Mål i rapporteringsåret :	Stille gode og gjennomførbare minimumskrav, kontraktskrav og tildelingskriterier i anskaffelse av rammeavtale for levering av frukt og grønt.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Det ble tildelt på etisk og ansvarlig handel hos leverandør og modenhet hva gjelder aktsomhetsvurderinger knyttet til konkrete produkter. Videre ble det stilt kontraktskrav om sosial dialog i leverandørkjeden som leverandøren skal rapportere på årlig, samt krav til dyrevelferd.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

For det kommende året skal vi gjennomføre kontraktsoppfølging av inngått avtale, og i det arbeidet sikre at samtlige kontraktskrav oppfylles av vår leverandør.

ANDRE TILTAK FOR Å HÅNDTERE NEGATIV PÅVIRKNING

Beskriv virksomhetens generelle tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning knyttet til anskaffelser, også i leverandørkjeden.

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Lillestrøm kommune har vedtatt en egen strategi for grønne innkjøp, og et eget sett med seriositetsbestemmelser som stilles som krav til våre leverandører. Strategien er laget for og av innkjøpsseksjonen og fastsetter at, og på hvilke måter, seksjonen skal jobbe for å redusere klima- og miljøbelastningen forbundet med sine innkjøp. Videre er det utpekt en dedikert ressurs i innkjøpsseksjonen som har fagansvar for grønne innkjøp og skal sikre et helhetlig og ambisiøst fokus på klima- og miljø i kommunens anskaffelser og kontrakter.

Kommunen har også en egen klimastrategi, og også denne er styrende for planlegging og gjennomføring av kommunens anskaffelser.

Hovedmålet innenfor satsingsområdet Klima og miljø er at:

«Lillestrøm kommune skal redusere klimagass-utslippene og ha en god ressursforvaltning, samtidig som kommunen skal håndtere forventet befolkningsvekst.»

Et av kommunens viktigste virkemidler for å oppfylle disse målene er en bevisst bruk av den innkjøpsmakten som kommunen besitter. Kommunen har derfor satt seg følgende mål når det gjelder anskaffelser:

1. Kommunen skal fremme bærekraftig bruk og forvaltning av ressurser gjennom sine innkjøp.
2. Kommunen skal stimulere til god sirkulærøkonomi gjennom sine innkjøp.
3. Kommunen skal redusere klimafotavtrykket i sine bygge- og anleggsprosjekter.
4. Kommunen skal vurdere eksterne samarbeid og prosjekter som har som formål å fremme ny miljøvennlig teknologi og løsninger.

Disse målene er styrende i alle våre anskaffelser og oppfølging av kontrakter. Innkjøpsseksjonen gjennomfører en årlig risikokartlegging for å identifisere hvilke kommende anskaffelser som har særlig stor klima- og miljøbelastning eller risiko for brudd på seriositetsbestemmelsene, eller hvilke anskaffelser som har særlig stort potensiale for klima- og miljøgevinst. Disse identifiserte anskaffelsene vil gis ekstra fokus på hhv. klima- og miljø eller sosiale hensyn i anskaffelsesprosessen.

Konkret har dette blant annet følgende effekter:

- vi bruker miljø som kontraktskrav og tildelingskriterier
- vi har rutiner for oppfølging av miljøkrav
- vi har innført egne sanksjoner i våre kontrakter for brudd på miljøkrav - det stilles krav til transport i kommunens kontrakter og det stilles krav til bærekraftig produksjon og ressursforvaltning knyttet til matsvinn.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Lillestrøm kommune har vedtatt en egen strategi for grønne innkjøp. Strategien fastsetter at, og på hvilke måter seksjonen skal jobbe for å redusere klima- og miljøbelastningen forbundet med sine innkjøp.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

For å redusere negativ påvirkning eller skade i leverandørkjeden har Lillestrøm kommune inntatt en klausul i sine kontrakter som åpner for prisregulering ved tilfeller av ekstraordinær prisøkning som følge av krigen i Ukraina og covid-19. Det er også gjort unntak fra dagbøter for forsinkelser som skyldes krig eller fortsatte leveringsutfordringer som følge av covid-19.

Videre er det praksis å la leverandørene utarbeide fremdriftsplan og sette sluttdato i byggeprosjekter som ikke er tidssensitive. I vareavtaler er det inntatt bestemmelser om minstevolum på bestillinger, og/eller miljøgebyr.

Videre stiller vi krav til at miljømerkede produkter er merket med dette i eHandelsløsningen vår, og i våre anskaffelser tilstreber vi å unngå kjøp av biler som går på diesel eller bensin. Som et resultat av sistnevnte har kommunen gått fra et årlig forbruk på drivstoff fra ca. kr 2 millioner i 2020, til et estimert forbruk på ca. kr. 350 000 i 2023.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

I henhold til strategi for grønne innkjøp etterspør Lillestrøm kommune miljømerkede produkter eller produkter med EPD, brukte møbler hvor dette er mulig med hensyn til volum, og arbeidstøy produsert i resirkulert materiale. I bygg- og anleggsprosjekter stilles det minimumskrav om at leverandøren har kvalitetssikringssystem og miljøstyringssystem.

Innkjøpsseksjonen har i flere anskaffelser tildelt på miljømerkede produkter, blant annet flere møbelanskaffelser og arbeidstøy/tekstiler. På rammeavtale på frukt og grønt ble det fokusert på at leverandør skal tilby Fairtrademerkede produkter der det er mulig.

Vi har videre igangsatt arbeid med å utarbeide maler og kriteriesett for miljø og miljøsertifiseringer, og har planer om å starte med det samme innenfor etikk og dyrevelferd.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

I samtlige av våre anskaffelser benytter vi DFØs særskilte kontraktsvilkår som stiller obligatoriske krav til at leverandøren skal gjennomføre kontrakten på en måte som sikrer respekt for grunnleggende krav til menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.

I enkelte særlig risikofylte anskaffelser, som eksempelvis tekstiler og arbeidstøy, har vi i tillegg som kontraktskrav at leverandøren plikter å vise til implementerte tiltak for sosial dialog på fabrikknivå. Tiltakene skal omfatte de mest sentrale fabrikkene som produserer varene i denne leveransen.

Tiltakene og nivået på disse fastsettes i dialog med oppdragsgiver, og skal være målbare. Dokumentasjon på gjennomførte tiltak skal fremlegges årlig.

3.B.6 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Lillestrøm kommune har en egen strategi og handlingsplan mot økonomisk kriminalitet og korrupsjon. Strategien og handlingsplanen skal sikre at kontakt mellom medarbeidere, leder og folkevalgte i kommunen har med innbyggere, leverandører og andre samarbeidspartnere, foregår på en ryddig og transparent måte. I tillegg skal strategien og handlingsplanen være et bidrag for å sikre at kommunen har gode systemer for å forebygge, avdekke og håndtere saker som handler om korrupsjon og økonomisk kriminalitet.

Vi har også egne seriositetsbestemmelser for bygg- og anleggskontrakter som inngår som kontraktsvilkår i alle relevante anskaffelser. Seriositetsbestemmelsene inneholder en rekke kontrollmekanismer som skal forhindre korrupsjon i leverandørkjeden. Kommunen planlegger å utforme og ta i bruk lignende seriositetsbestemmelser også for vare- og tjenestekjøp.

3.B.7 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, samfunn og miljø

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging.

Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre (f.eks leverandører).

Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A. Overvåke og evaluere (oppfølging)

4.A.1 Beskriv hvem som har ansvar for å overvåke effekten av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø i forbindelse med anskaffelser, og hvordan overvåkningen gjennomføres i praksis.

Innkjøpsseksjonens gjennomfører aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis, men prosessen er per tidspunkt ikke formalisert. Dette vil bli vurdert for rapporteringsåret 2023.

4.A.2 Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til bærekraft, inkludert etiske- og sosiale krav, i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

Vi har gjennomført utvidet kontraktsoppfølging på følgende rammeavtaler:

- 1) IKT- og AV-utstyr
- 2) Kontormøbler
- 3) Renholdsprodukter

4.A.3 Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kravene hos aktører i leverandørkjeden? Faktiske negative konsekvenser for mennesker og miljø omfattes. Manglende åpenhet om leverandørkjede og manglende bærekraftspolicy kan også være vanlige avvik. Hvis ja: Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

1

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid etc)	
Hvor i leverandørkjeden?	
Tiltak iverksatt for å rette avvik	
Status	

Det ble ikke funnet avvik i rapporteringsåret.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Det vil si ekstern kommunikasjon av policyer, strategier, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, inkludert funn og effekt og resultater av tiltakene/aktivitetene.

5.A. Kommunisere eksternt (oppfølging)

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser, kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Vi tilgjengeliggjør aktuell informasjon og årsrapporten på kommunens hjemmesider.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, samfunn eller miljø, håndteres skaden gjennom å sørge for eller samarbeide om gjenoppretting.

Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for, eller samarbeide om, tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert. Ved inngåelse av leverandørkontrakter, hvor det viser seg at leverandøren, enten direkte eller indirekte, har bidratt til skade på mennesker, samfunn og miljø, forventes det at også oppdragsgiver bidrar til gjenoppretting. Grad av bidrag til gjenoppretting fra oppdragsgiver kan i denne sammenheng variere. I mange tilfeller vil den mest aktuelle handlingen være, som et minimum, å påse at leverandør utfører sin plikt til å bidra til gjenoppretting videre i leverandørkjeden. (Kontraktsoppfølging på pkt. 2.6 i kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, utarbeidet av DFØ og EHN).

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens strategi/policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, samfunn og miljø

Kommunen har per tidspunkt ikke en skriftlig rutine for dette. Hvert tilfelle vurderes og håndteres konkret, og kommunens håndtering vil være forankret hos ledelsen.

6.A.2 Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Det har ikke vært behov for gjenoppretting i rapporteringsperioden.

6.B Sikre tilgang til mekanismer for gjenoppretting (oppfølging)

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at påvirkede arbeidere og lokalsamfunn i leverandørkjeden har tilgang til effektive mekanismer for gjenoppretting, når det er aktuelt

Vi kan påvirke arbeidere og lokalsamfunn sine muligheter for effektive mekanismer for gjenoppretting først og fremst gjennom å ha høy kompetanse innenfor etisk handel. Dette har vært og er i fokus. Fagansvarlig for etisk handel har deltatt på ulike webinarer i regi av Etisk handel Norge, deltatt på kurs i åpenhetsloven i regi av Etisk handel Norge, og deltatt på kurs om etiske tildelingskriterier. Kurs innenfor etisk handel vil bli prioritert videre i neste rapporteringsår

God kompetanse innenfor etisk handel vil også bidra til at kommunen stiller gode kontraktsvilkår, og følger disse opp overfor leverandørene på en effektiv måte. I rapporteringsåret gjennomførte vi anskaffelse av rammeavtale for arbeidstøy, verneutstyr og tekstiler. I anskaffelsen ble det stilt sosiale kontraktsvilkår. Basert på erfaringene vi gjør oss rundt oppfølging av disse i det kommende rapporteringsåret, vil vi vurdere å innta disse i alle varekontrakter hvor risikoen for brudd på menneskerettigheter vurderes som høy, eksempelvis IKT- og AV-utstyr.

Kontaktinformasjon:

Lillestrøm kommune

Elise Marifjæren Gundersen, innkjøpsrådgiver med fagansvar for etisk handel, 996 20 646
elise.gundersen@lillestrom.kommune.no